

עדיו עליו ר"ל תכשיטין ומלבושים נאים כמו שנאמר ויתאבלו אבל היה להם עדיין העדיים שנתנו להם בחורב כשאמרו נעשה ונשמע ומאותן העדיים אמר להן הקדוש ברוך הוא הורד עדיך מעליך ולזה אמר ויתנצלו בני ישראל את עדים ר"ל העדיים שנתנו להם בחורב.

פרשת כי תשא - מעלת מציאת חן

1. שמות (פרשת כי תשא) פרק לב פסוק ז - י

(ז) וידבר ה' אל משה לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים: (ח) סרו מהר מן הדרך אשר צייתם עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים: (ט) ויאמר ה' אל משה ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא: (י) ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול:

2. שמות (פרשת כי תשא) פרק לב פסוק יא - יד

(יא) ויחל משה את פני ה' אלקיו ויאמר למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בלחם גדול ובגיד חזקה: (יב) למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרג אתם בהרים ולכלתם מעל פני האדמה שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך: (יג) זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם בך ותדבר אלהם ארבה את זרעכם ככוכבי השמים וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעלם: (יד) וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו: פ

3. שמות (פרשת כי תשא) פרק לב פסוק טו - כ

(טו) ויפן ויגד משה מן ההר וישני לחת העדת בידו לחת כתבים משני עברייהם מזה ומזה הם כתבים: ... (יט) ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחלת ויחר אף משה וישלך מידו מידין את הלחת וישבר אתם תחת ההר: (כ) ויחך את העגל אשר עשו וישרף באש ויטחן עד אשר דק ויזר על פני המים וישק את בני ישראל: (כז) ויאמר להם כה אמר ה' אלקי ישראל שימו איש חרבו על ירכו עברו ושובו משער לשער במחנה והרגו איש את אחיו ואיש את רעהו ואיש את קרבו: (כח) ויעשו בני לוי כדבר משה ויפל מן העם ביום ההוא כשלושת אלפי איש:

4. שמות (פרשת כי תשא) פרק לב פסוק ל - לב

(ל) ויהי ממחרת ויאמר משה אל העם אתם חטאתם חטאה גדלה ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה בעד חטאתכם: (לא) וישב משה אל ה' ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה גדלה ויעשו להם אלקי זהב: (לב) ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת:

5. שמות (פרשת כי תשא) פרק לב פסוק לג - לה

(לג) ויאמר ה' אל משה מי אשר חטא לי אמחננו מספרי: (לד) ועתה לך נחה את העם אל אשר דברתי לך הנה מלאכי ילך לפניך וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם: (לה) ויגף ה' את העם על אשר עשו את העגל אשר עשה אהרן: ס

ענתה שמעתי אליך מלכותם יחד, ותמיד תמיד כשאפקוד עליהם עונותיהם ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל:

6. שמות (פרשת כי תשא) פרק לב פסוק א - ג

(א) וידבר ה' אל משה לך עלה מזה אתה והעם אשר העלית מארץ מצרים אל הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתננה: (ב) ושלחתי לפניך מלאך וגרשתי את הפנעני האמרי והחתי והפרזי החוי והיבויסי: (ג) אל ארץ זבת חלב ודבש כי לא אעלה בקרבך כי עם קשה ערף אתה פן אכלך בדרך:

כי לא אעלה בקרבך - לכך אני אומר לך ושלחתי לפניך מלאך: כי עם קשה ערף אתה - וכששכינתי בקרבכם ואתם ממרים בי מרבה אני עליכם זעם:

7. שמות (פרשת כי תשא) פרק לב פסוק ד - ו

(ד) וישמע העם את הדבר הרע הזה ויתאבלו ולא שתו איש עדין עליו: (ה) ויאמר ה' אל משה אמר אל בני ישראל אתם עם קשה ערף רגע אחד אעלה בקרבך וכליתיך ועתה הורד עדיך מעליך ואדעה מה אעשה לך: (ו) ויתנצלו בני ישראל את עדיהם מהר חורב:

8. ר' עובדיה מברטנורא (עמר נקא) שמות (פרשת כי תשא) פרק לב פסוק ה

(ה) ועתה הורד עדיך מעליך וכו' צריך לישב שהרי כבר אמר ולא שתו איש עדין עליו ונראה לפי הפשט שמה שאמר בתחלה ולא שתו איש

9. שמות (פרשת כי תשא) פרק לב פסוק יב - יד

(יב) ויאמר משה אל ה' ראה אתה אמר אלי העל את העם הזה ואתה לא הודעתני את אשר תשלח עמי ואתה אמרת ידעתיך בשם וגם מצאת חן בעיני: (יג) ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך הודעני נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן בעיניך וראה כי עמך הגוי הזה: (יד) ויאמר פני ילכו והנחתי לך:

(יב) ראה אתה אומר אלי - ראה, תן עיניך ולבך על דבריך. אתה אומר אלי וגו' ואתה לא הודעתני וגו', **ואשר אמרת לי (שמות כג כ) הנה אנכי שולח מלאך, אין זו הודעה, שאין אני חפץ בה:**

(יג) וראה כי עמך הגוי הזה - שלא תאמר ואעשה אותך לגוי גדול, ואת אלה תעזוב, ראה כי עמך הם מקדם, ואם בהם תמאס, איני סומך על היוצאים מחלצי שיתקיימו, ואת תשלום השכר שלי בעם הזה תודיעני...: (יד) **ויאמר פני ילכו - כתרגומו, לא אשלח עוד מלאך, אני בעצמי אלך**, כמו (שמואל ב' יז יא) ופניך הולכים בקרב:

10. שמות (פרשת כי תשא) פרק לב פסוק יד - טז

(יד) ויאמר פני ילכו והנחתי לך: (טו) ויאמר אליו אם אין פניך הלכים אל תעלנו מזה: (טז) ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך הלוא בלכתך עמנו ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה:

(טו) ויאמר אליו - **בזו אני חפץ, כי על ידי מלאך אל תעלנו מזה:**

11. שמות (פרשת כי תשא) פרק לב פסוק יח - יט

(יח) ויאמר הראני נא את פניך: (יט) ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם ה' לפניך ונחתי את אשר אחרון ורחמתי את אשר אחרם:

(יח) ויאמר הראני נא את כבודך - ראה משה שהיה עת רצון ודבריו מקובלים, והוסיף לשאול לראותו מראית כבודו:

(יט) ווקראתי בשם ה' לפניך - **ללמדך סדר בקשת רחמים אף אם תכלה זכות אבות, וכסדר זה שאתה רואה אותי מעוטף וקורא י"ג מדות הוי מלמד את ישראל לעשות כן, ועל ידי שיזכירו לפני רחום וחנון יהיו נענין כי רחמי לא כלים:**

12. דעת תורה שמות עמוד רצג

ויחל משה וכו' ונאמר אח"כ "וינחם ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו" היינו שנתקבלה תפילת משה, אלא רק על זה שלא יכלם. אבל החטא נשאר, וגם אחרי כל אשר עשה לעגל וכל וידויו ותפלותיו, עוד אמר לו הקב"ה "הנה מלאכי ילך לפניך" - היינו כי החטא עדין עליהם. ואני בעצמי לא אלך עמהם, והנה משה לא נח ובא בטענה "ואתה אמרת ידעתיך בשם וגם מצאת חן בעיני, ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך וגו' ואדעך למען אמצא חן בעיניך וראה כי עמך הגוי הזה", ופעלו דברי משה כי נענה מהקב"ה "ויאמר פני ילכו והניחותי לך", והנה עדין לא נח משהגם בזה והרבה לדרוש "ונפלינו אני ועמך מכל העמים אשר על פני האדמה", וכפרש"י "שלא תשרה שכינתך עוד על אומות העולם", וגם על הדבר הזה נענה לו הקב"ה, ומשה הוסיף עוד לדבר אל ה' לאמר "הראני נא את כבודך", והועיל לו כי זכה בזה עכ"פ ב"ג מידות, וכבר עמדו המפרשים להקשות על כל הפרשה, כי ביקש משה אחרי החטא העגל יותר מאשר מקודם החטא, "וכי יבקש עתה להרויח בעבור מעשה העגל"? (לשו הרמב"ן) ... מה הכריחוהו לכל זה?

מציאת חן - תחושת שייכות

13. שמות (פרשת כי תשא) פרק לב פסוק ז

ויאמר ה' אל משה גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה כי מצאת חן בעיני ואדעך בשם:

שצריכין הן ברוחני הן בגשמי. כי עכשיו בעו"ה חן וחשיבות האמיתית של ישראל נפל. כי עכשיו עיקר החשיבות והחן הוא אצלם. אבל ע"י התורה נתעלה החן והחשיבות של ישראל. כי התורה נקראת (משלי ה') אילת אהבים ויעלת חן. שמעלה חן על לומדיה. (עירובין נ"ד ע"ב) ועי"ז נתקבלין כל התפלות והבקשות:

24. משלי פרק ג פסוק א - ד

(א) בְּנֵי תוֹרָתִי אֵל תִּשְׁקַח וּמִצּוֹתַי יִצַר לְבָבְךָ: (ב) כִּי אֲרָךְ יָמִים וְשָׁנֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ: (ג) חֶסֶד וְאֱמֶת אֵל יַעֲזְבֶךָ קִשְׁרָם עַל גְּרָגְלוֹתֶיךָ כְּתָבָם עַל לִוַח לְבָבְךָ: (ד) וּמִצָּא חֵן וְשָׁקֵל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹקִים וְאָדָם: פ רבינו יונה משלי פרק ג פסוק ג

(ג) חסד ואמת אל יעזבוך. הנה התחיל עתה לדבר על דרכי עבודת השם יתברך, ופתח להזהיר על המדות האלה והם: חסד ואמת, והנה חסד כולל רבות ממעלות המדות, ואמת כולל המעלות השכליות והטות המדות לאהבת השכל.

והנה **ענין החסד** - שישים חפצו והשתדלותו לגמול חסד לבני אדם, ולהיטיב להם בממונו ובטורח גופו, ולעשות להם נחת רוח ולדרוש שלומם וטובתם, ולחפוף ביקרם וטובם, אף כי להזהר מהזיק להם במעשה ודבור. והנה במדה הזאת, סרו ונסתלקו מדת האכזריות והכילות והשנאה והקנאה והגאווה - ר"ל השתרר על בני אדם שלא כחפצם ורצונם. **וענין האמת** - שלא יאמר לרע טוב ולטוב רע, ולא יחניף לבריות, אך יקנא לאמת, ויאהב כבוד הצדיקים ושפלות הרשעים ואנשי און, והענין הזה אינו בכלל מדות החסד. ובכלל ענין האמת - שאם ישפוט בין בני אדם, שלא ישא פנים לנכבד ולאובה. ובכל דבר מריבה ומחלוקת, יצדיק את הצדיק וירשיע את הרשע.

מציאת חן גם כשאין ראויים

25. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קח עמוד א

תנא דבי רבי ישמעאל: אף על נח נחתך גזר דין, אלא שמצא חן בעיני ה', שנאמר נחמתי כי עשיתם ונח מצא חן בעיני ה' תורה תמימה

ור"ל שגם נח, לא הי' ראוי להנצל אלא שמצא חן, ונפקא לי' כן מלשון חן שיונח על הנוחל דבר שאין ראוי לו מצד עצמו או מצד הדין והיושר אלא רק מצד החסד והחנינה מצד הנותן,

26. שמות (פרשת כי תשא) פרק לג פסוק יט

(יט) וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל טוֹבֵי עַל פְּנֵיךָ וְקִרְאתִי בְּשֵׁם ה' לְפָנֶיךָ וְחִנַּתִּי אֶת אֲשֶׁר אֲחֹן וְרַחֲמֵתִי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם:

27. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ז עמוד א

דאמר רבי מאיר: שתיים נתנו לו ואחת לא נתנו לו, שנאמר: וחנתי את אשר אחן - אף על פי שאינו הגון, - ורחמתי את אשר ארחם - אף על פי שאינו הגון. ויאמר לא תוכל לראות את פני,

28. שמות רבה (וילנא) (פרשת כי תשא) פרשה מה סימן ו

ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך מדת הטוב ומדת הפורענות וחונתי את אשר אחון באותה שעה הראה לו הקדוש ברוך הוא את כל האוצרות של מתן שכר שהן מתוקנין לצדיקים והוא אומר האוצר הזה של מי הוא והוא אומר של עושי מצות, והאוצר הזה של מי הוא של מגדלי יתומים, וכל אוצר ואוצר, ואח"כ **ראה אוצר גדול** אמר האוצר הזה של מי הוא א"ל מי שיש לו אני נותן לו משכרו ומי שאין לו אני עושה לו חנם ונותן לו מזה שנאמר וחונתי את אשר אחון, וחונתי את אשר אחון למי שאני מבקש לחון...

29. דברים (פרשת כי תצא) פרק כד פסוק א

(א) כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבָעֵלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מִצָּא בָּהּ עֲרוֹת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתוֹת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְחָהּ מִבֵּיתוֹ:

30. משנה מסכת גיטין פרק ט משנה י

בית שמאי אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה שנאמר (דברים כ"ד) כי מצא בה ערות דבר ובית הלל אומרים אפילו הקדיחה תבשילו שנאמר (דברים כ"ד) כי מצא בה ערות דבר **רבי עקיבא אומר אפילו מצא אחרת נאה הימנה שנאמר (שם) והיה אם לא תמצא חן בעיניו:**

כלי יקר

אף על פי שכמעט היית מתיימשך מן יעוד ידעתך בשם, מכל מקום אני חוזר מן הכעס ומבטיחך גם הדבר הגדול הזה, ואדעך בשם, בזכות מציאת החן אף על פי שלא ביקשת מצד מציאת החן כי אם הוודיעני נא דרכך מכל מקום מאחר שיצא מפוך דבר ידעתך בשם, אעשה גם את הדבר הזה בעבור מציאת החן ואדעך בשם: כבראשונה:

14. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מז עמוד א

אמר רבי יוחנן, שלשה חיות הן: חן מקום על יושביו (ואפילו הוא רע נראה להם טוב), חן אשה על בעלה (תמיד על בעלה ואפי' היא מכוערת נושאת חן בעיניו), חן מקח על מקחו.

15. חדושי אגדות [ספרי המהר"ל] מסכת סוטה דף מז עמוד ב

ג' חיות הן וכו'. פירוש כי ראוי שיהיה הדבר שהוא מצטרף אליו חן בעיניו, והצירוף הוא על ג' פנים, האחד כאשר יצטרפו שני דברים יחד כמו האשה לאיש שהוא זיוג שלו, ומפני שהאשה היא זיוג של אדם מצטרפת אליו, לכך חן אשה על בעלה. וההצטרפות השני חן מקום על יושביו, כי המקבל את האדם היושב בו ויש כאן הצטרפות, ולכך יש חן המקום על יושביו. וחן הג' חן מקח על מקחו, כי בעל המקח מקבל המקח ודבר זה ג"כ הוא הצטרפות

16. ר' צדוק הכהן מלובלין - דברי סופרים אות ג

כל הקנינים של אדם הם שייכים לו בתולדה ובשורשו, וכמו שאמרו בריש סוטה (ב' א) דמכריזין קודם יצירה בת פלוני לפלוני וכן שדה פלונית לפלוני, שגם זה דוגמת זיווג שיש לו חיבור בשורש, ועל כך אמרו (שם מ"ז א) שלושה חיות הן חן אשה על בעלה ומקח על מקחו, דזהו הסימן שהוא זיווג ומקחו השייך לו כאשר יש לו חן בעיניו והוא חושק בו דוקא: ועל כן אמרו אדם רוצה בקב שלו יותר וכו', ואף על פי שהכל אחד וגם זה כשיקנה יהיה שלו, אבל זה הוא מקחו ושלו בשורש יש לאדם חשק בזה דוקא

17. אסתר פרק ב פסוק טו

וּבְהִגֵּיעַ יַתְרַ אֶסְתֵּר בַּת אֲבִיחַיִל דָּד מְרַדְכֵי אֲשֶׁר לָקַח לּו לְבַת לְבוֹא אֶל הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְשָׁה דָבָר כִּי אִם אֶת אֲשֶׁר יֹאמַר הַגִּי סָרִיס הַמֶּלֶךְ שִׁמְר הַנְּשִׂיִם וְהָיָה אֶסְתֵּר נִשְׂאֵת חֵן בְּעֵינֵי כָל רָאִיָּה:

18. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יג עמוד א

ותהי אסתר נשאת חן אמר רבי אלעזר: מלמד שלכל אחד ואחד נדמתה לו כאומתו.

19. מהרש"א [חדושי אגדות] מסכת מגילה דף ז עמוד א

לפי שמדרך שאדם נושא חן ביותר בעיני אומתו וגבי אסתר כתיב לא הגידה אסתר את עמה גו' כי מרדכי צוה גו' אפשר שהוא עשה כן כדי שלא תהיה נושאת חן וישלחוה אבל מאלקים היה בהיפך זה כיון שלא הכירו את עמה כל אחד ואחד נדמתה לו כאילו היא מאומתו ולכך נושאת חן בעיני כל רואיה:

20. בראשית (פרשת וישלח) פרק לג פסוק יח - יט

(יח) וַיְבֹא יַעֲקֹב שְׁלֹם עִיר שְׂכֵם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּבֹא מִפְּדַן אֶרֶם וַיַּחֲנֵן אֶת פְּנֵי הָעִיר: (יט) וַיִּקֶּן אֶת חֲלֶקֶת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר נָטָה שָׁם אֶהְלוּ מִיַּד בְּנֵי חָמוֹר אֲבִי שְׂכֵם בְּמֵאָה קִשְׁיָטָה: רמב"ן

ויחן את פני העיר - לא רצה להיות אכסנאי בעיר, אבל רצה שתהיה תחילת ביאתו בארץ בתוך שלו, ולכן חנה בשדה וקנה המקום, וזה להחזיק בארץ.

21. בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת וישלח פרשה עט

ויחן את פני העיר חנן את הפנים שבעיר, התחיל משלח להם דוריות,

22. תלמוד בבלי מסכת שבת דף לג עמוד ב

ויחן את פני העיר אמר רב: מטבע תיקן להם, ושמואל אמר: שווקים תיקן להם, ורבי יוחנן אמר: מרחצאות תיקן להם.

23. ליקוטי מוהר"ן תורה א

דע כי ע"י התורה. נתקבלים כל התפילות וכל הבקשות שאנו מבקשים ומתפללים. והחן והחשיבות של ישראל נתעלה ונתרומם בפני כל מי

31. תלמוד בבלי מסכת שבת דף כה עמוד ב
תנו רבנן: איזה עשיר? כל שיש לו נחת רוח בעשרו, דברי רבי מאיר.
סימן מ"ט ק"ס. רבי טרפון אומר: כל שיש לו מאה כרמים ומאה שדות,
ומאה עבדים שעובדין בהן. רבי עקיבא אומר: כל שיש לו אשה נאה
במעשים.

32. אסתר פרק ה פסוק ח
(ח) אם מְצֵאתִי חַן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם עַל הַמֶּלֶךְ טוֹב לִתֵּת אֶת שְׂאֵלֹתַי
וְלַעֲשׂוֹת אֶת בְּקִשְׁתִּי יְבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהִמְנֵן אֶל הַמִּשְׁתָּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָהֶם
וּמִחַר אֶעֱשֶׂה כְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ:

33. שם משמואל בראשית פרשת ויגש שנה תרעח
זוה לימוד גדול בענין אהבת ישראל, שבאמת אין לך איש מישראל
שאינו בו מדה טובה או דרך טוב, ואף שיש הפרש בין מדת זה לזה
הרחק כממזרח למערב, מ"מ מדתו של זה יש לה מקום בזמן הזה,
ובאיש הזה, ובמקום הזה, ומדתו של זה בענין אחר, ובאיש שלו טבע
אחר, ובמקום אחר, וע"כ נקל הוא לאיש להתישב בדעתו ולסבול את
זולתו ומדותיו ימצאו חן בעיניו אף שאינן לפי הלך רוחו. וכמו שהגיד
הרה"ק מהר"י זצלה"ה מווארקא בפסוק ויחן שם ישראל נגד ההר
שאמרו ז"ל מדאמר בלשון יחיד שהיו כאיש אחד ובלב אחד, דהיינו
שלשון ויחן הוא לשון חן, שמדתו ותהלוכתו של כל אחד נשאו חן בעיני
זולתו, והיינו כנ"ל שהבינו שדרכו ומדותיו של זולתו נמי יש להם מקום
באחד הזמנים או באחד המקומות או באחד האנשים:

סיכום קצר:

בפרשתנו אנו נפגשים במשא ומתן ארוך בין הקב"ה למשה על אופן
הנהגת ישראל לאחר חטא העגל. משה בכוח מציאת חן מצליח
להביא את הקב"ה לחזור בו מהאמירה "הנה מלאכי ילך לפניך".

מציאת חן באה כתוצאה מתחושת שייכות. ככל שאדם יחזק את
תחושת השייכות שלו בכל תחומי החיים כך הוא יזכה במציאת חן.
הדרך למצוא חן בעיני הבורא היא דרך התורה משום שהתורה
מעוררת את תחושת השייכות ביננו לבין הבורא.

כל זמן שיש מציאת חן, גם כאשר עושים טעויות הטעויות נסלחות,
כאשר מאבדים את מציאת החן משלמים מחיר כבד על הטעויות
בבחינת מידת הדין.

שבת שלום!

